

Richard Hrdlička

Francouzští emigranti na Táborsku

Před hrůzovládou francouzské revoluce r. 1792 prchlo přes Bavorsko do Čech mnoho obyvatel z Francie, převážně z kruhů šlechtických, kněžských a řeholních, proti nimž se v první řadě obrátila zuřivost revolucionářů. A jsou to zejména jižní a západní Čechy, naše Pošumaví, kde mnoho vystěhovalců našlo útočiště jednak dočasné, jednak trvalé, jak svědčí o tom osobní jména, která se tu někde až podnes udržela. Ve spisovně bývalého krajského úřadu táborského jsem našel několik zpráv o francouzských emigrantech, jež se objevili v někdejší táborském kraji.

Tak například roku 1792 zdržoval se tu Caspar Emanuel Giboin, který se živil vyučováním tance a kočovně pořádal taneční kursy v městech jihočeských. S uprchlíky přišel sem i šestnáctiletý mladík Jean Masson a byl přijat do služby u barona z Feuersteinu v Nadějkově u Jistebnice (1793). Toho roku byly také veškeré vrchnostenské úřady a magistráty vyzvány k podání zpráv o francouzských vystěhovalcích. Původně zde emigranti dostávali státní podporu, ale r. 1793 jim byla zastavena. Živili se proto všelijak. Jako učitelé francouzského jazyka a služebníci v šlechtických rodinách, duchovenstvo nalézalo útulek na farách a v klášteřích.

V Mladé Vožici byl vrátným a komorníkem na zámku u hraběte Kuenburga muž jménem Deport, který prý také patřil k těmto emigrantům. Rád bych připojil ještě malý dodatek. Mezi listinami staré magistrátní registratury mladovožické našel jsem německy psanou žádost z roku 1814, která má na rubu nápis - Jan Kőnig, francouzský emigrant usedlý v Mladé Vožici, žádá o dovolení, aby směl měšťanskou vdovu Marianu Kuklovou za manželku pojmouti. Žádost zní takto:

„Slavný magistráte! Jsem synem Jakuba a Kristiny Kőnigových, křesťansko-katolických manželů a narodil jsem se ve městě Štrassburku k francouzskému císařství patřícím, kde můj otec posádkou ležel. Můj otec byl vojákem a posledně sloužil u 124. francouzského pěšího pluku. Já jako vojenské dítě dostal jsem se záhy do vojska a rovněž sloužil v 124. pěším pluku, od kterého byl jsem pak jako sluha přidělen císařskému plukovníku p. hraběti z Reiu. Když pak můj pán v roce 1812 v bitvě před Moskvou těžce byl zraněn, nucen byl odebrati se na léčení k svému bratru v Čechách usedlému p. hraběti Karlovi z Reiu do Zbraslavic čili Kőnigsaalu u Prahy, kam jsem jej rovněž následoval. Po uzdravení odebral se můj pán do Francie, já jsem však onemocněl a byl na doporučení mého pána dopraven do měšťanského špitálu v Praze. Uzdraviv se, obdržel jsem místo jako úřední sluha v zámku mladovožickém v měsíci lednu 1813.

Zde v městě Mladé Vožici seznámil jsem se s vdovou Marianou Kuklovou a náš poměr nezůstal bez následků. Jako svobodný a čestný muž, který vždy počestně se choval, chci se v rakouských zemích usaditi, svůj poklesek napraviti a vdově Marianě Kuklové čest a občanskou úctu zachrániti, jakož i o ni a dítě se starati. Považuji proto za svou povinnost za manželku ji pojmouti. Poněvadž se nemohu svým křesťanským listem legitimovati a můj pluk mi jako emigrantu vysvědčení nevydá, jsem ochoten odpřisáhnout, že jsem 43 roky

stár, křesťansko-katolického náboženství, syn rodičů Jakuba a Kristiny. Jsem svobodný a ochoten poddanskou přísahu složit. Slavný magistrát mohl již po celý rok o mém dobrém a řádném chování a poslušnosti se přesvědčiti, a proto prosím, aby mi laskavě v tomto těžkém případě pomohl a dovolil mně vdovu Kuklovou za manželku pojmouti a výčitky svého svědomí upokojiti.“

Když hrůzovláda ve Francii vzala konec a nastaly války francouzské, byli emigranti posíláni zpět do své domoviny. Touto nucenou cestou byli potom z jihu Čech expedováni francouzští kněží Pierre Minel, Jean Labarré, Firminus Boucher, Nicolaus Dethieffis, Eugen Michel, Francois Logeois. Zpátky do hrabství Artois cestoval také františkán Martial Arsaat. Cesta jim všem vyměřena hlavně přes Plzeň a Řezno. Roku 1797 byl poslán za hranice kněz Antoine Picart přes Tábor, Budějovice a Linec.

Téhož roku bylo však také vydáno upozornění na francouzské agenty a emisary, kteří lákali umělce a řemeslníky ke stěhování do Francie. Emigranti francouzští se u nás usazovali i na venkově, a tak vyšlo nařízení, že není dovoleno prodávat, či jakkoliv převádět žádné poddanské selské živnosti.

V tomto roce (1797) byli z našeho kraje za hranice Čech dále vypovězeni Louis Lamant, Michael Gascard, Charles Thierry. Též Caspar Louvain z Clermontu v Auvergni rodilý a s ním františkán Gaugericus Tertullier. Určena jim cesta z Tábora přes Veselí, Budějovice a Linec. Všude museli svůj příchod hlásit, dát si jej potvrdit a úřady to průběžně oznamovali vyšším instancím.

Roku 1799 byl od nás za hranice vykázán francouzský kapucín Bartoloměj Menigal. Ze stejného roku pak pochází doklad, v němž zemské presidium vytýká magistrátu v Jindřichově Hradci, že přijal dva vystěhovalce - francouzské dominikány jménem Mathias Isaert a Jacob Monstrelet. Presidium nařizuje, že oba mají býti i s knězem F. Pontinem, zdržujícím se v Kardašově Řečici, ihned dopraveni přes hranice a správa panství bude pohnána k zodpovídání.

V nastalých válkách francouzských mnoho našich vojáků - zajatců zůstalo ve Francii. Proto byl r. 1799 vydán rozkaz, že zajatci, kteří se z Francie nevrátí, budou považováni za desertéry a v případě, že by se tam chtěli usadit, nemají se jim zasílat žádné dokumenty, o něž by snad žádali. Dne 4. prosince 1801 Francouzka Margaret Heubergérova přijela do Tábora za mlynářským pomocníkem (potom mlynářem) Matějem Hrdličkou, který jí jako voják slíbil sňatek. Byla přes Budějovice poslána za hranice.

Některým emigrantům po desetiletém pobytu bylo přece jen uděleno státní občanství a povolena ženitba. Tak např. na milevském panství osedlý a z Francie rodilý Jean Leten oženil se v roce 1821 s Marií Raufflovou z Lovětína. Také je archivně doloženo, že v Miličíně usedlý zednický mistr Bernard Gaston r. 1821 obdržel zásilku 17 dukátů z Paříže, snad jako dědičný podíl.

Ilustrace: Svatba v háji ...? Kolář MT 2006

Richard Hrdlička (10. 4. 1868 Mladá Vožice – 22. 6. 1967 Tábor). Historik tábořského kraje, genealog, překladatel, od roku 1920 do 1937 vydával vlastním nákladem vlastivědný sborníček s názvem Staré a nové letopisy tábořské. Vyšlo celkem 29 sešitů v nichž spolu s ním publikovali historikové a vlastivědci August Sedláček, Roman Cikhart, Karel Thir, J. Švehla, F. Teplý, F. D. Zenkl aj. Richard Hrdlička sám tu kromě řady drobných příspěvků otiskl v letech 1927-1933 obsáhlou rodopisnou studii "Hubatiové z Kotnova". V pražské Rodopisné společnosti působil v letech 1929 – 1939. V bádání byl zaměřen hlavně na Tábor, Tábořsko a rodné Madovožicko, zabýval se zejména dějinami tábořských předměstských domů a sepisoval historie domů i rodů v Mladé Vožici. Dožil se

99 let. Jeho osobní fond je uložen ve Státním okresním archivu v Táboře (opatřen inventářem r. 1969) a o část písemné pozůstalosti pečuje také tábořské muzeum.

Bibliografii vlastivědných prací R. Hrdličky sestavila Libuše Máčová a přinesl ji Jihočeský sborník historický v ročníku XXXVI (1967), č. 4, s. 226-232. On-line: <http://www.ceskasisbir.cz/dok/d462.php>.

Na snímku je Richard Hrdlička v roce 1923 (<http://cs.wikipedia.org/wiki/>)

M. Trnka